

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-924

25.8.2026

If Skadeforsikring NUF

Bygning - innbo (kombinert)

Fakturert for arbeid før det var utført – uriktige eller ufullstendige opplysninger? – fal. § 8-1, 4. ledd.

Etter en dekningsmessig brann på sikredes eiendom utbetalte foretaket en a-kontoerstatning på kr 400 000 med informasjon om at resterende erstatning ville utbetales når det var dokumentert at de første kr 400 000 var tilført eiendommen. Sikrede sendte deretter kopi av faktura på i overkant av kr 400 000 som dokumentasjon og ba om ytterligere utbetaling. Sikrede opplyste at man var i gang med sanering av eiendommen, og at fakturaen var i samsvar med taksten. Fakturaen var fra et firma sikrede var eier av. Ved nærmere undersøkelse fant foretaket at eiendommen kun var tilført verdier estimert til rundt kr 40 000. På forespørsel opplyste sikrede at noen av arbeidene det var fakturert for var utført, mens andre var planlagt utført da fakturaen ble sendt. Sikrede forklarte at han hadde forholdt seg til taksten og fakturert beløpet samlet for enkelhets skyld. Foretaket avsto dekning og krevde tilbakebetalt utlegg og a-kontoutbetaling med henvisning til at det mente sikrede hadde gitt bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger som kunne gitt en erstatning han ikke hadde krav på. Sikrede var uenig og viste til at han hadde hatt større utlegg enn det var fakturert for, herunder husleietap. Nemnda kom til at foretaket i tilstrekkelig grad hadde sannsynliggjort at sikrede uredelig brøt opplysningsplikten under skadeoppgjøret, og at foretaket derfor var uten ansvar for skadene, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning etter brann, og spørsmålet om foretaket er uten ansvar pga. uredelig brudd på redegjøringsplikten ved skadeoppgjøret, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 8-1 fjerde ledd.

Sikredes forsikring omfatter skade ved brann og har følgende bestemmelse om gjenoppføring:

10.3.2 Uten gjenoppføring eller reparasjon

For bygning som ikke repareres eller gjenoppføres som angitt i punktene over, fastsettes erstatningsgrunnlaget på samme måte, men ikke høyere enn til reduksjon i bygningens omsetningsverdi som følge av skaden. Dersom bygningen ikke kan omsettes separat, legges i stedet bygningens bruksverdi til grunn.

Sikredes bygning ble 4.6.24 skadet ved brann. Foretaket bekreftet 2.10.24 dekning for skadene. Foretaket hadde da mottatt brannsikkerhetsrapport fra et rådgivningsfirma, samt skaderapport fra takseringsfirma. Takseringsfirmaet utarbeidet også en takst for gjenstående skadeutbedring på bygget etter arbeidene som ble utført av R på foretakets regning (antatt førstehjelp). Taksten er ikke fremlagt, men foretaket har i brev 2.10.24 oppgitt kr 762 674.

I brevet opplyste foretaket at det ble gjort en a-kontoutbetaling på kr 400 000, og at resterende oppgjør ville utbetales når det forelå dokumentasjon på at de første kr 400 000 var tilført eiendommen/skaden.

Sikrede sendte 29.10.24 e-post til foretaket og ba om erstatningsutbetaling i henhold til vedlagt faktura. I e-posten skrev sikrede at:

Vi er i gang med saneringen av leiligheten og vedlagt er faktura for arbeider med oppstart, rigg, drift, rivning/sanering. Den er i overensstemmelse med taksten av brannleiligheten.

Fakturen fra firmaet E AS var pålydende kr 439 786,25 inkl. mva.

Foretaket ba om oversendelse av bilag tilknyttet fakturaen, spesielt for rigg/drift, elektriker og rørlegger. Sikrede opplyste at det var hans eget firma som var benyttet for gjennomføring av rigg og drift, men at han ville ettersende faktura for el og rør senere.

Foretaket sendte to utredere for å besiktige eiendommen 5.11.24. De fant at tiltakene i fakturaen ikke var utført, utover opprydding av innbo og kjøkkeninnredning, samt frakopling av vann og strøm.

Sikrede opplyste i samtale med utreder 8.11.24 at han hadde vært på stedet uken før, og han forklarte hva som var blitt utført av arbeid. Sikrede forklarte at det var fakturert «i en jafs», fordi arbeidet gjøres av dem selv. Han viste til at ikke alt av arbeidet i fakturaen var faktisk utført på dette tidspunktet – noe var forhåndsfakturert, noe var etterskuddsfakturert og noe arbeid var i gang. Sikrede opplyste at han bare hadde kopiert listen fra takstmannen fordi det visste man at man hadde dekning for. Sikrede tenkte det var greit å gjøre det slik.

Utreder gjorde oppmerksom på at det i brevet 2.10.24 var opplyst om at resterende erstatning ville bli utbetalt når det var dokumentert at de første kr 400 000 var tilført. Til dette svarte sikrede at hvis man så på dette i sin helhet – inkludert husleietap – så var man i underskudd i prosjektet. Sikrede forklarte at man hadde brukt mer penger enn man hadde fått utbetalt, og at man ikke var så langt unna ferdig. Sikrede mente det var mer effektivt å fakturere slik han hadde gjort.

Utreder filmet området 5.11.24. Denne videoen ble fremlagt for takseringsfirmaet, som sammenlignet videoen med fakturaen. Takstmannen skrev 18.11.24 følgende til foretaket:

Jeg har sett gjennom mottatt video og faktura.

Så har jeg sammenholdt mot scann av leiligheten (...)

- Det er ingen sammenheng mellom fakturakravet og utført arbeid.
- Det som er utført er opprydding av innbo og kjøkkeninnredning, frakobling vann, mulig en frakobling av strøm. Verdien av dette kan være opp mot kr 40.000,- eks mva.

Foretaket kontaktet sikrede 19.11.24 og anførte at sikrede ved å sende den aktuelle fakturaen hadde gitt bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger i saken som kunne ha gitt en erstatning sikrede ikke hadde krav på. Foretaket anførte at sikrede derfor ikke hadde krav på erstatning, og ba om tilbakebetaling av tidligere utbetalt kr 400 000, samt foretakets utlegg i saken. Samlet tilbakebetalingskrav var kr 993 676. I brevet ble det oppgitt at det ville bli vurdert separat hvilke konsekvenser saken ville få for sikredes kundeforhold. Det ble ikke fremlagt kopi av eventuelt nytt brev om oppsigelse av sikredes forsikring.

Sikrede var uenig i at det var gitt bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger som var egnet til å gi sikrede en erstatning han ikke hadde krav på.

Sikrede bestrider at vilkårene for svik etter fal. § 8-1 fjerde ledd er oppfylt. Det er ikke gitt bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger, og det er heller ikke utbetalt en erstatning sikrede ikke hadde krav på. Sikrede hadde heller ingen forutsetning for å forstå at dette ble oppfattet som en feilopplysning.

Sikrede opplyste allerede i e-posten 29.10.24 at saneringsarbeidet «var igangsatt», og han vedla samtidig faktura, som omfattet oppstart, rigg, drift, rivning og sanering. Fakturaen var uttrykkelig basert på taksten fra takseringsfirmaet. Det var en korrekt beskrivelse av situasjonen på tidspunktet – arbeidet var påbegynt, men ikke fullført. Nettopp dette ble også presisert både i den skriftlige kommunikasjonen med foretaket og under den påfølgende samtalen med utreder.

Sikrede forklarte åpent hvordan fakturaen var satt opp, hvorfor den ble utstedt samlet, og at den reflekterer både utført og planlagt arbeid. Det er ingen holdepunkter for at sikrede forsto at dette kunne lede til en uberettiget utbetaling. Sikrede har krav på erstatning med tillegg av renter.

Forsikringsforetaket avviser ansvar og anfører at sikrede ga bevisst uriktige og/eller mangelfulle opplysninger til foretaket ved oversendelse av fakturaen 29.10.24. Han måtte forstå at dette kunne medført at han fikk en erstatning han ikke hadde krav på. Sikrede mister derfor ethvert krav mot If i anledning brannen, jf. fal. § 8-1, 4. ledd. Dette gjelder også krav om eventuell erstatning for husleietap. Hvis sikrede ikke reparerer skaden, har han ikke rett på erstatning, utover nedgang i omsetningsverdi, jf. vilkårenes pkt. 10.3.2. Ved å sende inn fakturaen, ga sikrede inntrykk av at bygget var tilført verdier, noe som ville utløst utbetaling av resten av de stipulerte reparasjonskostnadene hvis foretaket ikke hadde gjort nærmere undersøkelser. Han fortiet ved oversendelsen at fakturaen bl.a. gjaldt forskudd på ikke utførte arbeider, og var laget og utstedt av sikrede selv.

Foretakets brev 2.10.24 er ikke egnet til å misforstås. Foretaket kan ikke se noen annen forklaring på sikredes oversendelse av fakturaen, uten å forklare at den bl.a. gjaldt forskudd på ikke utførte arbeider, enn at han ønsket å tilegne seg en erstatning han da ikke hadde krav på. At sikrede senere forklarte at fakturaen også gjaldt fremtidige arbeider «reparerer» ikke sviket, som må anses gjennomført ved oversendelse av fakturaen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er uten ansvar på grunn av uredelig brudd på redegjøringsplikten ved skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd.

Fal. § 8-1 fjerde og femte ledd angir:

Gir sikrede ved skadeoppgjøret bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger som sikrede vet eller må forstå kan føre til at sikrede får utbetalt en erstatning han eller hun ikke har krav på, mister sikrede ethvert erstatningskrav mot forsikringsforetaket etter denne og andre forsikringsavtaler i anledning samme hendelse. Hvis sikredes forhold bare er lite klanderverdig, bare angår en liten del av kravet, eller hvis det ellers foreligger særlige grunner, kan sikrede likevel få delvis erstatning. § 4-14 gjelder tilsvarende

I tilfeller som nevnt i fjerde ledd kan forsikringsforetaket si opp enhver forsikringsavtale det har med sikrede med en ukes varsel. § 3-7 annet ledd første, annet og fjerde punktum gjelder tilsvarende.

Det følger av fjerde ledd at foretaket har rett til å avslå sikredes erstatningskrav såfremt

1. sikrede ga uriktige eller ufullstendige opplysninger ved skadeoppgjøret, og
2. var bevisst dette,
3. de gale opplysningene kunne medføre en uberettiget erstatningsutbetaling, og
4. sikrede måtte forstå dette.

Foretaket har i så fall også adgang til å si opp samtlige forsikringsavtaler med sikrede med én ukes varsel, samt nekte fremtidig kundeforhold, jf. fal. § 8-1 femte ledd.

Det er foretaket som har bevisbyrden og det må foreligge en klar sannsynlighetsovervekt for det faktum påstanden gjelder, jf. Høyesteretts avgjørelse inntatt i Rt. 1989 s. 689. Bevisbyrden er streng, men ikke like streng som i straffesaker.

1 Uriktige eller mangelfulle opplysninger

Foretaket anfører at sikrede ga uriktige eller ufullstendige opplysninger ved å kreve utbetaling av erstatning på grunnlag av faktura utstedt av sitt eget firma for arbeid som delvis var forskuddsfakturert, men enda ikke utført.

Foretaket bekreftet dekning for skaden, og la etter det opplyste til grunn takst fra et takseringsfirma som grunnlag for oppgjøret. Det utbetalte kr 400 000 a-konto og opplyste at resterende oppgjør kunne utbetales når sikrede dokumenterte at de første kr 400 000 var tilført.

Dette betyr at sikrede må dokumentere tilførte verdier tilsvarende kr 400 000 før han har krav på ytterligere utbetaling av erstatning. I henhold til vilkårene har sikrede kun krav på erstatning tilsvarende nedgang i omsetningsverdi som følge av skaden, dersom skaden ikke repareres. Dette er bakgrunnen for at verdier skal dokumenteres tilført før ytterligere erstatning utbetales.

Sikrede sendte faktura med krav om utbetaling og opplyste at man var i gang med sanering, og at fakturaen var for oppstart, rigg, drift og riving/sanering. Sikrede opplyste at fakturaen var «i overensstemmelse med taksten», men han opplyste ikke da at det som var oppført i fakturaen var en kopi av takstmannens tekst, og at arbeidet som var oppført i fakturaen rent faktisk ikke var utført i sin helhet. Det er derfor gitt ufullstendige opplysninger ved skadeoppgjøret.

2 Ble de ufullstendige opplysningene gitt bevisst

Sikrede erkjenner at deler av arbeidene ikke var utført enda da fakturaen ble utstedt.

Takstmannen har vurdert det gjennomførte arbeidet til å ha en verdi på ca. kr 40 000, mens sikrede har sendt en faktura på over ti ganger så mye. Sikrede utferdiget selv fakturaen, og han hadde dermed full kontroll både på hvilke verdier som var tilført og på hva som ble oppgitt til foretaket. Nemnda kan derfor vanskelig se at de uriktige opplysningene ikke skal anses å være gitt «bevisst».

Ut fra dette må nemnda legge til grunn at sikrede var klar over at fakturaen ga ufullstendig informasjon.

3 Kunne de mangelfulle opplysningene føre til uberettiget erstatning?

Hvis foretaket la den mangelfulle fakturaen til grunn uten nærmere kontroll, ville sikrede kunne ha fått en utbetaling han på det tidspunktet ikke hadde krav på.

4 Måtte sikrede forstå dette?

Det fjerde spørsmålet er om sikrede «måtte forstå dette». Uttrykket er ikke utdypet i lovtekst eller forarbeider, men HR-2024-989-A avsnitt 39 har følgende omtale av formuleringen:

Det sikrede 'må forstå', er at de bevisst uriktige eller ufullstendige opplysningene sannsynligvis vil føre til en for høy utbetaling dersom de legges til grunn for erstatningsoppgjøret. Kravet er oppfylt når en mulig uvitenhet fremstår som *uforståelig* ut fra en objektiv bedømmelse av de relevante konkrete omstendighetene. I alminnelighet kan det legges til grunn at dette er tilfellet når forsikringsforetaket har spurt om opplysningene i for eksempel skademeldings- eller tapsskjema.

Sikrede fikk i brevet 2.10.24 klar beskjed om at ytterligere erstatning kunne utbetales først når det var tilført verdier for kr 400 000. Ved å sende en faktura for delvis ikke-utførte arbeider, måtte han således være klar over at han kunne få utbetalt en erstatning han på dette tidspunktet ikke hadde krav på.

Nemnda kan ikke se at det er opplyst om noe som kan gi en annen troverdig forklaring på de uriktige opplysningene sikrede gav i skademeldingen enn at han ønsket en erstatning han ellers ikke hadde krav på.

Det har ikke betydning at sikrede i senere samtale med utreder opplyste om at deler av arbeidene var forhåndsfakturert, ettersom dette ikke ble opplyst da kravet ble sendt til foretaket, og var i strid med det sikrede hadde fått opplyst som betingelser for ytterligere erstatningsutbetaling. Dersom foretaket ikke hadde gjort nærmere undersøkelser, ville sikrede ikke ha oppgitt at deler av arbeidene faktisk ikke var utført. At han senere forklarte seg åpent om dette blir da uten avgjørende betydning, jf. FinKN 2022-623 hvor sikrede først i samtale med utreder ga fullstendig informasjon:

Dette kan ikke tillegges vekt. Disse opplysningene skulle vært gitt ved innmelding av skaden, jf. FinKN 2012-073.

Nemnda mener etter dette at foretaket i tilstrekkelig grad har sannsynliggjort at sikrede uredelig brøt opplysningsplikten under skadeoppgjøret. Foretaket er derfor uten ansvar for skadene, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd.

I nemndspraksis er det lagt til grunn at bevisst uriktige opplysninger i skadeoppgjøret utgjør ansvarsgrunnlag for sikrede for de utgifter dette påfører foretaket, jf. blant annet FinKN 2022-1057 og 2023-920:

Bevisst ufullstendige opplysninger under skadeoppgjøret med forståelse for at dette kan gi sikrede en uberettiget gevinst, må regnes som ansvarsgrunnlag for foretaket slik at sikrede blir ansvarlig for de utgiftene manglende informasjon påfører foretaket, jf. eksempelvis FinKN 2022-930, med videre henvisninger, herunder til FinKN 2019-658 med henvisning til Brynildsen, m.fl.: Forsikringsavtaleloven (3. utg., 2014) s. 289, samt FinKN 2017-812.

På denne bakgrunn er sikrede ansvarlig for de utlegg foretaket har hatt i forbindelse med saken, og plikter å tilbakebetale både dette og a-kontoutbetalingen han tidligere har mottatt.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Heike Kristine Bentsen (næringsrepresentant).